

Na BERLINSKI FESTIVAL SE SPLAČA PRITI PREDVSEM ZARADI FILMOV V PANORAMI IN FORUMU MLADEGA FILMA.

... IN MEDVEDJ

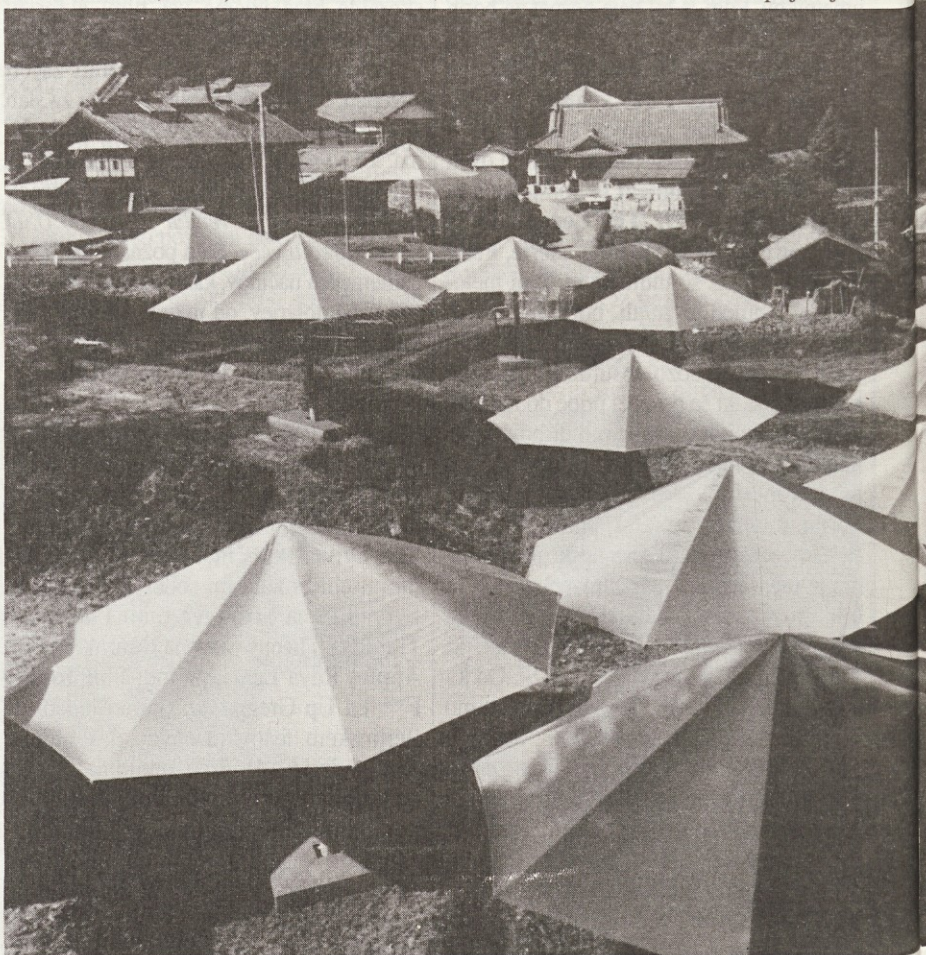
V programu *Panorama Special* konča nemalo filmov, ki so bili do konca »v igri« za uradni tekmovalni program. Nekateri med njimi so seveda dosti kvalitetnejši od tistih, ki kasneje tekmujejo za nagrade — a že to, da so organizatorji našli formulo, ki da avtorjem teh filmov vsaj moralno zadoščenje, je nekaj vredno.

Ker pa se vsako leto nabere nekaj napak, je treba poskrbeti tudi za občasno »posipanje s pepelom«. Tako so letos v posebni selekciji pokazali tiste »zavržene filme«, ki jih je selekcijska komisija Uradnega programa označila za premalo kvalitetne: **Zbogom, moja draga** (*Farewell My Lovely*, režija Dick Richards, 1975) z Robertom Mit-

chumom; film Hectorja Babenca iz slumov Ria, **Pixote** (1980); **Ženske na robu živčnega zloma** (*Mujeres al Borde de un Ataque de Nervios*, 1988) Pedra Almodovarja.

In kaj je zanimivega pokazala letošnja Panorama?

Federal Hill debitanta Michaela Correnteja (sicer tudi producenta in scenarista filma) privlači s svežino, s katero se je Corrente lotil variacije na temo obmafijaškega življenja mlade populacije Američanov italijanskih korenin. Močno podporo ima v odličnih igralcih ter črno-beli fotografiji, ki evocira podobe iz njegove mladosti. Film je svojevrstna avtobiografska izpoved, stkana iz različnih usod, zvezanih s Federal Hill, četrtjo mesta Providence v ameriški zvezni državi Rhode Island. Pet prijatelj, v

*Sončniki (Umbrellas),
režija Albert Maysles, ZDA.*

ki znanstvo vlečejo od mladih nog, kar karakterizira statusna pripadnost, reflektirana skozi njihove starše. Eden izmed njih je tako sin lokalnega mafijskega bossa, ki želi imeti nadzor nad dogajanjem na območju Federal Hilla. Ko se eden izmed fantov — Nicky (Anthony De Sando) — pripravlja zapustiti skupino zaradi ljubezni do dekleta, ki obiskuje bližnjo univerzo (zanjo ta odnos predstavlja samo prijeten interludij), ga drugi, predvsem eksplozivni in kolerični tatič Ralph (Nicholas Turturro), poskušajo od tega odvrti. To je dovolj za serijo tragičnih prepletov, ki privedejo do nesrečne Nickyjeve smrti, ki jo Ralph maščuje. Turturro (brat bolj znanega igralca/režiserja Johna) je kot odlični Ralph v stilu Roberta de Nira odigral vlogo ekstatičnega, a poštenega zidarja, ki se zaradi nezmožnosti

prenašanja krivic ter prijateljske pripadnosti odloči vzeti pravico v svoje roke. Corrente je s filmom pokazal nemajhen talent in v filmu ustvaril kopico likov, ki ne pristajajo kar tako na vsakdanje življenje.

Dokumentarec **Anna 6-18**, ki je v program *Panorama Special* kot vse kaže zašel zaradi pretirane vljudnosti selektorjev, je pokazal vso režisersko praznost in avtorsko nastopaštvo Nikite Mihalkova, ki je več kot desetletje na 35 mm državni trak in kamero snemal t.i. »home movie« o svoji odraščajoči hčerki Ani. Režiser sicer odličnih filmov **Urga**, **Oči čornie** ali **Mehanični pi-anino** si je tokrat privoščil preveč prozoren poskus dokumentiranja težavnosti življenja za železno zaveso. Skozi vprašanja, ki jih postavlja odraščajoči hčerki (»*kaj imaš rada, česa se bojiš, kaj si želiš imeti, kaj sov-ražiš...*«), je poskušal prikazati razvoj otroka, ki bi lahko rasel kjerkoli na svetu, v »pravega sovjetskega državljanja«. Domnevno pranje možganov je za Mihalkova očitno metafora za nevzdržno stanje, ki je moralo privedi do razpada sovjetskega ideološkega novodobnega imperija, ki je proizvajal ideološke surogate namesto samostojno mislečih državljanov. Ta razpad je s perestrojko še potenciran — in možnost gledanja na stvari z lastnimi očmi, osvobodjena ideološkega nadzora, postane tudi za Ano realnost, ki je seveda takoj opazna v njenih odgovorih. Film, ki bo verjetno že zaradi teme (ker je ideološki nadzor in nezmožnost razumevanja drugega političnega predznaka pač še vedno na tapeti) in strukture (ker je *home movie* in ne intervjujski film, ki bi za obrazec vzel vsaj skupino ruskih državljanov) naletel na dobršno mero odobravanja pri zahodnih kritikih, mi pa se lahko — kot vsaj delni poznavalci tega sindroma — samo prizanesljivo nasmihamo ob nerodnem poskusu samopromocije skozi podobo ubovega disidenta, ki si jo poskuša Mihalkov nadeti skozi ves film. In se potem kakor po naključju vozi v mercedesu — seveda v različnih (beri: najnovejših) modelih tega kapitalističnega vozila. Obupne in nevzdržne prestave, ki si jo je Mihalkov v Berlinu privoščil, pa naj-

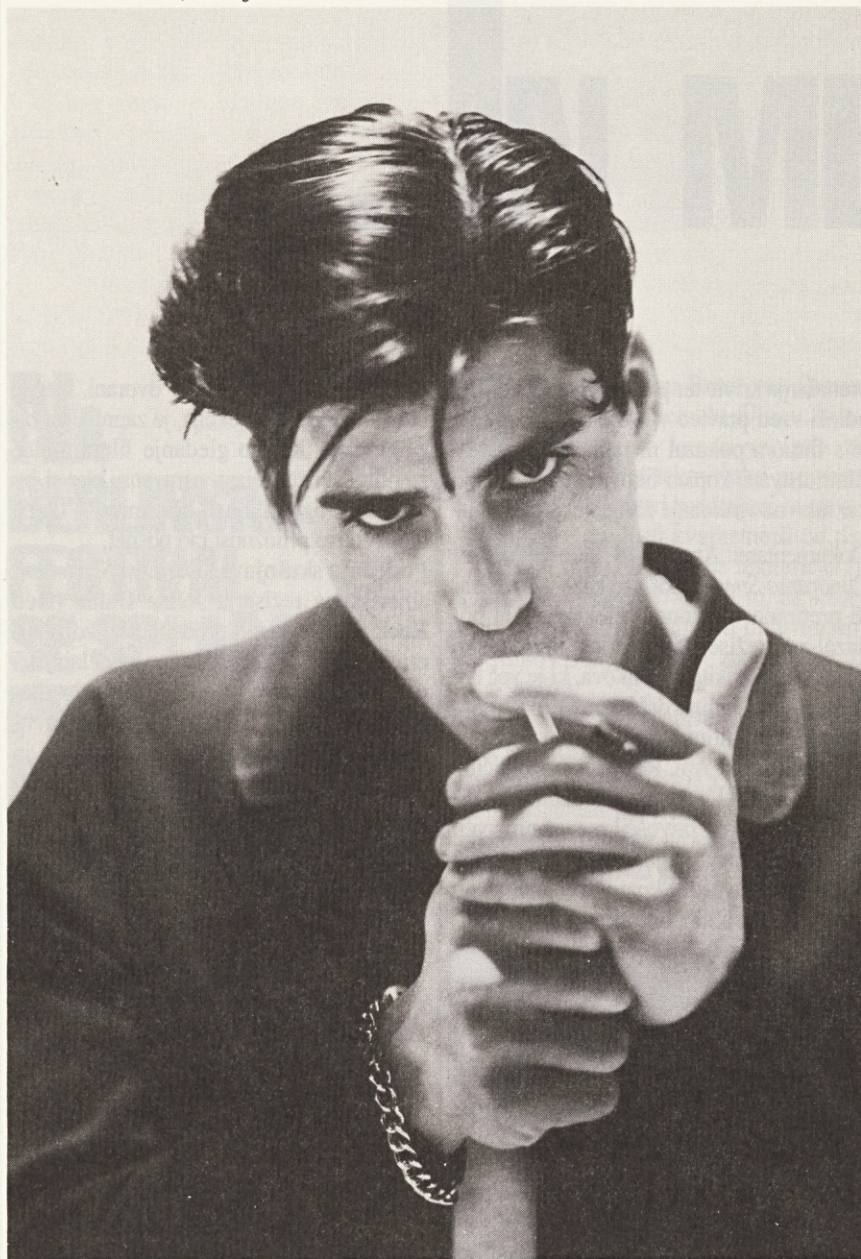
raje sploh ne bi omenili: v dvorani, kjer je bila novinarska projekcija, je zaprosil za razumevanje, ker bo gledanje filma malce zmotil s svetlobo izza paravana, kjer si bo film prvič ogledala tudi hči Anna — on pa bi seveda to priložnost rad posnel.

Poslednja skušnjava (*The Last Seduction*) ameriškega režiserja Johna Dahla (**Red Rock West**) je lepo produkcijsko zdizajniran, odigran in scenaristično obdelan *film noir*, v katerem ima glavno besedo diabolčna Bridget Gregory (Linda Fiorentino), klasična *femme fatale*, ki požira in nato odvrže moške, ko ji omogočijo doseči njene cilje. Nemoralen in samozaverovalen ženski lik Linde Fiorentino odigra v stilu najbolj brezsramnih filmskih junakinj. Svojo lepoto in telo uporablja za dosego natančno določenih ciljev: prepriča moža, da se lotita pranja narko-denarja, nato pa denar ukrade in zbeži brez sledu.

Tudi filmi iz ostalih dveh podprogramov, ki sestavljata *Panoramo — Dokumenti in Art & Essai* — so uspešno našli mejo, ki umetniško zahtevne projekte še vedno naredi zanimive za širši krog gledalcev. Med dokumentarnimi filmi, praviloma ubranimi na socialno noto, je še posebej izstopal film **Dialogues with madwomen** oskarjevke Allie Light, ki govori o izkušnjah sedmih žensk različne starosti. Vse so preživele izkušnjo »*temne plati imaginacije: manično depresijo, shizofrenijo ali evforijo*«, kot pravi avtorica, tudi sama ena izmed njih. Film kot intervju predstavlja vsako od bolnic, njene sanje, emocionalne težave, spomine...

Vsak po svoje sta bila zaradi uporabe arhivskih materialov kot dela filmske celote zanimiva tudi dokumentarca, ki se dotikata problematike homoseksualnosti: **Coming out under fire** (o homoseksualcih v ameriški vojski) in **One nation under God** (o celem spektru metod spreobračanja homoseksualcev na pravo seksualno pot — od komičnih orgazmičnih terapij do strašljivih religioznih eksorcizmov).

Med igranimi filmi je bil daleč najbolj zanimiv ruski film **Okno v Pariz** režiserja Jurija Mamina, ki pripoveduje nadrealno

Federal Hill, režija Michael Corrente.

zgodbo o skupini ljudi, ki v svojem komunalnem stanovanju v St. Petersburgu odkrijejo okno, ki jih prestavi v Pariz. Vsak izmed njih ima z izleti v kapitalizem povsem svoje načrte — edina težava je le ta, da je okno odprto vsega skupaj 14 dni, pa še to le vsakih petdeset let... Komedijska je polna bodic na račun Zahoda in Vzhoda in lahko predstavlja metaforo privajanja na spremembe, ki jih je prinesel nov politični položaj na evropskem Vzhodu.

Forum mladega filma je po svoji organizacijski strukturi, statusu glavnega moža Ulricha Gregorja (skupaj s Moritzem de Hadelnom, ki je »odgovoren« za vse ostale selekcije, je ko-direktor celotnega festivala), predvsem pa po občinstvu, festival znotraj festivala. Če odmislimo nekaj filmov, ki so jih naredili stari režiserski znanci berlinskega festivala, natančneje Foruma (Gitai, Rohmer, Chantal Ackerman, Mika

Kaurismaeki, Aaltonen, Kramer, Comeford in Aki Kaurismaeki), so letošnji program *Foruma* odlikovali predvsem zanimivi celovečerni dokumentarci, David Jacobson s filmom **Criminal** kot edini predstavnik ameriške neodvisne produkcije ter — kot je zadnjih nekaj let že skoraj pravilo — žanrsko sila raznolik izbor filmov iz Kitajske, Hong Konga in Tajvana. Videli smo lahko vse: od socialno in politično problematičnih nizkopračunskih izdelkov režiserjev t.i. šeste kitajske generacije (**Dnevi Wang Xiaoshuaija**, **Rdeče korale** Je Jianjuna) prek hongkonških sodobnih melodram oziroma komedij (**C'est la vie, mon cheri** Yee Tung-Shinga, **The Legendary La Rose Noire** Jeffa Laua) in uničljivih zgodovinskih kung-fu uspešnic (**Fong sai yuk** Yuen Kwaija in **The tai-chi master** Yuen Wo-Pinga) do psihološke drame **Osemnajst** tajvanskega režiserja Ho

Pinga.

Celovečerni dokumentarci, redni gosti vseh pomembnejših festivalov, so se tokrat predstavili z žanrsko zelo različno in kvalitetno produkcijo. **Sončniki** veterana *cinema vérité* Alberta Mayslesa in njegovih dveh sodelavcev, Henryja Corre ter Grahama Weinbrena, so dokumentarna beležka o umetniški akciji mednarodnega artista Christa, ki je leta 1987 postavil več kot tri tisoč sončnikov po dolinah Japonske in Kalifornije, in ki si jih je ogledalo več kot tri milijone ljudi.

The war room znanega ameriškega dokumentarista D.A. Pennebakerja in njegove žene Chris Hegedus je pogled od znotraj na Clintonovo predsedniško kampanjo — pogled na delovanje ene najbolj sofisticiranih in istočasno enostavnih političnih »mašin« vseh časov, katere srce sta bila George Stephanopoulos in James Carville. Film so avtorji delali na preprost, a utrudljiv način: vseskozi so bili v volilnem štabu ter po instinktu snemali vse, od delovnih sestankov, izdelovanja propagandnih sporočil za razne medije in potovanj na volilne shode, do neformalnih pogovorov ter ironičnih zabavljanj čez nasprotnike.

Criminal debitanta Davida Jacobsona prikazuje težavo nepomembnega Američana Gusa (Ralph Feliciello), ki je nezadovoljen tako v zakonu, kjer mu teži žena, ki hoče živeti v predmestni vrstni hiši, kakor tudi pri delu: je mali uradnik v veliki korporaciji. Ko se mu ponudi priložnost priti do 100.000 dolarjev, je skušnjava premočna, poti nazaj pa ni — in ostanejo mu samo še spomini na Niagarske slapove in na poročno potovanje, ki ga podoživlja skupaj z natakario Gino, s katero sanjarita o ne preveč določeni prihodnosti. Gino po nesreči ubije njen ljubosumni fant, Gus, rojeni *loser* pa sedaj celo izgovora za potovanje, do katerega tako ali tako ne bi prišlo, nima več. Izvrstna glasbena podlaga (gre za različne, vse po vrsti že nešteto krat slišane komade) ter črnobela fotografija, ki še dodatno določa Gusovo brezizhodnost, sta poleg solidne režije glavni odliki tega izjemno nizkopračunskega filma.

DANIJEL HOČEVAR